

EL TURÓ DE L'ESCLETXA: CAMINANT PER PAISATGES OBLIDATS

Fins a l'arribada de la fil·loxera, la vinya, va ser un conreu molt estès a Catalunya i la comarca del Bages era la que tenia més superfície. L'itinerari proposat vol ser un record a aquesta activitat productiva, que va provocar un notable canvi en el paisatge atès que es van aprofitar tots els racons possibles per al conreu. Les barraques de vinya són, sense cap mena de dubte, l'element més visible d'aquest patrimoni oblidat i construït pels nostres avantpassats. Amb l'abandó i els anys, la vegetació ha anat dissimulant tots aquests elements.

L'excursió passarà per indrets amb marges i on es pot veure l'aprofitament del terreny, fins a l'extrem de fer-los arran de cinglera. Visitarem unes quantes barraques de pedra seca (i en veurem més de lluny). Una d'aquestes barraques té la curiositat de ser un forn de teules reaprofitat. També podrem veure una cisterna, així com trams de camí antic, on podem veure un albelló. No podem oblidar la gran vista panoràmica que podrem gaudir, sobretot des del cim del turó de l'Escletxa, amb la impressionant presència de Montserrat. La vegetació d'aquest sector ha patit molts incendis forestals, de manera que la vegetació arbustiva és la dominant (sobretot, el romaní); hi ha alguns indrets amb pi blanc.

Dades de l'itinerari:

Punt de sortida: Plaça Lluís Companys del veïnat del Burés (Castellbell i el Vilar).

Accés en transport públic: Estació de Castellbell i el Vilar (FGC). Des de l'estació baixem al pont gòtic i travessem el Llobregat. A l'altra banda del riu, trobem la plaça Lluís Companys.

Temps de marxa efectiva: 3 h 48 min.

Desnivell: +/- 434 m.

Dificultat física: L'excursió es fa, majoritàriament, per pistes i camins de bon pas. Hi ha un parell d'indrets més exigents: un és el descens de la carena (sota el cim) fins a la pista i l'altre és la pujada de les Comes a la carena. En ambdós casos, el camí té un fort desnivell i és pedregós.

Dificultat d'orientació: No és un itinerari exigent en quant a orientació. Només cal saber agafar bé el camí que ens portarà fins al torrent al peu de les Comes.

Nota: La visita a les barraques no està inclosa en la descripció de l'itinerari ni tampoc s'ha comptabilitzat el temps necessari per arribar-hi que, en alguns casos, dependrà de la nostra habilitat amb la vegetació i els marges.

Descripció de l'itinerari:

El Burés (147). Sortim a la carretera, anem cap a la dreta, i prenem el carrer que puja (hi ha esglaons). Passem pel davant del Centre Cultural i tot seguit, girem a la dreta (graons). Fem una forta pujada formigonada i deixem uns carrers i cases a la dreta. Pugem pel carrer Baix Vilar. Passem per una estació de bombament d'aigua i arribem al capdamunt de la pujada; hi ha unes feixes abandonades i deixem un trencall a la

dreta. Passem per costat d'un transformador i, més endavant, trobem uns marges fets amb blocs molt grans. Una pista se'ns uneix per l'esquerra i entrem al Vilar.

15 min. El Vilar (219). A la dreta, un carrer ens porta a l'església (font de la Sardana).

Tirem carrer enllà i sortim a la carretera, que prenem cap a l'esquerra. Abans d'arribar al cementiri prenem una pista cap a la dreta. D'aquí, podem fer la visita a la barraca-1 que ja hem entrevist, a l'altra vessant.

La pista planeja; deixarem un trencall a la dreta i anirem a passar per sota l'autopista. En sortir del túnel, deixem un camí asfaltat que puja cap a la dreta i tirem de dret, pujant molt suaument. Trobarem les instal·lacions d'un antic camp de tir. La pista esdevé camí; una pedra grossa al mig del camí ens indica que a l'esquerra tenim la barraca-2.

El camí és molt pedregós i puja fort. Trobem un trencall a l'esquerra que ens porta a la barraca-3. Després, el camí torna a ser planer i revolta un parell de clotades on trobem unes ruïnes. Continuem de pla; a la dreta s'obre una vall i al davant tenim unes cingleretes. El camí revolta i puja. Quan planegem cal fixar-se en el sòl per veure unes pedres planes que ens indica l'albelló; també, un grupet de pins que hi ha uns metres més endavant, a l'esquerra, ens servirà per situar-lo. El camí torna a fer un revolt i puja; allà trobarem la barraca-4. Una mica més endavant, el camí esdevé una pista i tirem amunt fins a trobar una línia elèctrica. Seguim aquesta línia (corriol) que ens porta a una pista i, una mica més endavant, a la carena.

1 h 12 min. Carena (346). D'aquí podem fer la visita a la cisterna.

Seguim la pista que una mica més enllà es trifurca. Prenem la pista central i deixem un corriol a la dreta. Una mica més endavant, deixem un trencall a la dreta; al davant tenim el puig Soler i Castellsapera. Trobem un camí que ve per la dreta. Anem revoltant la carena i veiem les Comes, a sota. Deixem, a l'esquerra, el camí que va a una torre d'alta tensió i en passar per sota els fils, a l'esquerra, tenim la barraca-5. Avancem per la pista; al davant veiem el turó de l'Escletxa i, a la dreta, Montserrat. Arribem a un pelat de roca, on coincidim amb una altra pista. Podem tirar de dret per un corriol que passa pel cantó esquerra de la carena, per uns marges petits. En sis minuts, tornem a la pista (que també podem seguir). Si mirem cap a Can Robert, veurem, a sota nostre, una barraca penjada al vessant. Arribem a una esplanada, on la pista gira a l'esquerra; prenem un corriol que s'enfila cap a la dreta. Trobarem un trencall, però tots dos camins es tornen a ajuntar més amunt.

1 h 36 min. Turó de l'Escletxa (447). El panorama és extens en totes direccions. A pocs metres tenim la barraca-6

Baixem a l'esplanada i tirem per la carena, tot seguint la pista. Només ho fem uns metres, perquè en un clap de roca trobem un viarany, a l'esquerra, que planeja uns metres i es bifurca. Baixem cap a la dreta. La baixada és forta i rocosa en algun tram. Sortim a una pista en mal estat. A l'esquerra tenim la barraca-7. Prenem la pista cap a la dreta, en lleu pujada. Hem d'anar en compte, perquè en passar una careneta, hem de deixar-la i prendre un corriol que baixa cap a l'esquerra (si ens passem ho notarem de seguida, perquè el camí fa una pujada molt forta). El corriol passa una fondalada i va baixant suaument tot resseguint la muntanya. Desemboquem en un camí transversal; al davant, a l'altra banda del torrent, tenim la barraca-8. Prenem el camí cap a l'esquerra i travessem un torrent. Una mica més enllà, el camí es bifurca; hem de travessar un altre torrent. Anem seguint la clotada i més endavant, trobem un camí que enllaça amb el nostre per la dreta; travessem un torrentet i ens situem en un camí

més ample. El prenem cap a l'esquerra; pugem cap a les Comes. Trobem les feixes dels camps. Ens situem en un trencall; a l'esquerra tenim la barraca-9 i una torre d'alta tensió. Seguim cap a la dreta, més planerament. A la carena de la dreta, veiem una barraca. Arribem a sota la casa i pugem fins a l'entrada.

2 h 21 min. Les Comes (305). És una gran casa amb construccions de diverses èpoques; en una porta veiem la data de 1658 i en una altra només podem veure dos números. També podem veure la tina, una premsa de cargol amb data (1820) i una cisterna.

Hem de travessar la pista i prendre un corriol que s'enfila per l'altra banda. Un tros més amunt, el corriol fa una drecera, que deixem, però a continuació tirem de dret amunt. Deixarem dos trencalls a l'esquerra, pujant per una mena de carena. Sortim a una pista, al costat d'una torre elèctrica; al davant tenim Montserrat i Viladoms de Dalt a la dreta. Baixem i ens situem en un trencall, on girem a l'esquerra, per una pista vella. En situarem a la trifurcació de l'anada i prendrem la direcció a Viladoms, seguint la pista de la carena.

2 h 39 min. Viladoms de Dalt (333). Era una masia important, però està completament enrunada, així com l'ermita de la Mare de Déu de Montserrat. Es poden veure les feixes que baixaven pels vessants on també es veuen barraques.

Tirem enrere, travessem la pista i prenem un camí que marxa de pla. Una mica més endavant, enllacem amb el camí que segueix la línia elèctrica i desfem el camí que hem fet a l'anada.

3 h 34 min. El Burés (147).

Coordenades de les construccions:

Barraca 1: ED50 (405657/4610055/217; ETR S89 (405562/4609850/217)

Barraca 2: ED50 (406436/4609893/250; ETR S89 (406342/4609689/250)

Barraca 3: ED50 (406651/4609802/270; ETR S89 (406557/4609596/270)

Barraca 4: ED50 (406867/4610196/329; ETR S89 (406773/4609992/329)

Barraca 5: ED50 (407307/4610007/388; ETR S89 (407215/4609801/388)

Barraca 6: ED50 (407335/4609338/442; ETR S89 (407242/4609132/442)

Barraca 7: ED50 (407473/4609622/356; ETR S89 (407379/4609417/356)

Barraca 8: ED50 (407991/4610139/294; ETR S89 (407896/4609933/294)

Barraca 9: ED50 (407608/4610298/282; ETR S89 (407514/4610096/282)

Cisterna: ED50 (406979/4610276/332; ETR S89 (406885/4610072/332)

Albelló: ED50 (406658/4610070/308; ETR S89 (406564/4609866/308)